

Rasa Mikulevičiūtė
Kilusi iš Klaipėdos, 21 m.

2010-06-13 Dienoraštis – ne dienoraštis / apmąstymai po Misija Sibiras'10 bandomojo žygio

Skubu rašyti, kol dar nepraėjo skaudėti trūkusios pėdų pūslės, kol iš plaukų dar neišbyrėjo visi spygliai ir šapai, kol dar neiškrauta kuprinė. Projekto „Misija Sibiras'10“ bandomasis žygis įvyko ir tikiu, šiek tiek pakeitė mus visus. Vieni suprato, kiek daug jie gali, kiti – ką daryti, kad galėtų daugiau. Per dvi dienas nepažįstamų žmonių minioj gimė toks tarpusavio supratimas, kai vien iš naujo draugo žvilgsnio suprasdavai, jam skauda kojas ar pečius, jis nori atsigerti ar užkąsti. Nešėm vienas kito kuprines, stūmėm vienas kitą į kalną, prilaikėm leidžiantis nuo juo. Atrodo būtume ir tuos kritusius pavilkę, jei tik jie patys būtų leidęsi, nes žiūrėti atgalios į už nugaros likusį bendražygį buvo turbūt net sunkiau, nei jiems žiūrėti į tolstančius į priekį.

Apie 33 kilometrus pirmą dieną ir šiek tiek daugiau nei pusė tiek, antrą. Varydamas į priekį beveik be sustojimų Formulės 1 bolido greičiu, mūsų vedlys atrodė esąs terminatorius ir ne kitaip. Neslėpsiu, buvo velniškai sunku. Ypač pradėti judėti po trumpo sustojimo. Atrodo eini eini, tik ir tesvajoji apie poilsį, tačiau prisėdus pakilti buvo kur kas sunkiau, nei prasiėjus varyti pirmyn. Tai ypatingai galiojo antrąją dieną. Tačiau pasiduoti labai nesinorėjo. Galvoje vis sukosi mintis, jog mūsų žmones vežė į Sibirą ir toj, už tūkstančio mylių nuo bet kur, vietoj jie buvo pasmerkti likti amžiams. Va čia tragedija! Nutrintos mano kojos – juokas prieš tai! Turbūt kažkas panašaus vedė ir kitus. Taip suaugom į kumštį ir tikslą pasiekėm. Išvien.

2010-06-14 Sekanti diena po bandomojo žygio

Pabudau ir gerai buvo, kad šalia turėjau žmogų, galintį atnešti pusryčius į lovą. Ir išvesti šunį. Pačiai dar nesinorėjo kilti. Varčiausi lovoje, bandžiau pabaiginėti kursinį darbą, kurį sekančią dieną turėjau pristatyti, bet vis nevalingai patikrindavau Misija Sibiras internetinį puslapį – Arnas buvo sakęs, jog atrinktieji bus paskelbti labai greitu metu. Ir ką jūs sau manot kokį 54 kartą jį atsidariusi randu užrašą: SKELBIAME ATRINKTUOSIUS „MISIJA SIBIRAS’10“ PROJEKTO DALYVIUS !!! Eikit sau, kaip net šilta pasidarė... Su virpuliuku spaudžiu ant užrašo ir žiūriu kas bus toliau. Išmeta dvidešimties žmonių sąrašuką, kuriame manęs nėra. Imu telefoną – rašysiu draugui, kad nepatekau. kažkaip labai ir nenustebau. Bet prieš tai galvoju, reikėtų pasižiūrėti, kas tokie pateko. Skaitau, skaitau ir negaliu patikėti, kai keturioliką randu save. Skambinu mamai. Nesuprantu, ji džiaugiasi, pergyvena ar negali patikėti. Aš tai tikrai negaliu. Esu šoke ir nežinau, kaip bus su tuo kursiniu...

2010-06-26

Žinia kaip iš giedro dangaus – mirė Algirdas Mykolas Brazauskas, vienas Misija Sibiras globėjų. Neina tuo patikėti. Šitokie stiprūs žmonės atrodo amžini. Jie ir yra amžini.

2010-06-29

Esu Klaipėdoj pas mamą. Už valandos judėsiu į Vilnių. Atvežiau palikti šunį. Baisiai sunku išvažiuoti be jo. Kaip vaikas. (: Ir dar beprotiškai sunku susitaikyti su tuo, kad nematysiu svarbiausių futbolo varžybų. Ech... Vis tik kampe jau stovi nauja kuprinė, batai, kažkur guli

miegmaišis ir visos kitos „šmutkės“ – turbūt reikėtų sakyti, bus to futbolo, mes važiuojam gerus darbus daryti!

2010-07-01

Viskas. Kelio atgal nėra. Užrakinau namus ir judu link LiJOT biuro. Antakalnio gatvė uždaryta dėl A.M. Brazausko laidotuvių, tad tikslą tenka pasiekti pėstute – visai neblogas apšilimas.

Po bendro kas ir kaip aptarimo žygiuojame į Vilniaus geležinkelio stotį, kur vyksta mūsų išlydėtuvių spaudos konferencija. Mus kalbina, fotografuoja, didžiuojasi mumis ir su šypsenomis išlydi. Jaučiu didelį palaikymą iš bandomojo žygio kolegų. Tamsta dėstytojas (Juozas) atnešė bandelę ir liepė į Sibirą vežtis, bet taip labai norėjau valgyti, kad sušlamščiau iškart. Skautas (Vytis) visiems padovanojo po apyrankę su draugystės mazgu. Po kūną laksto nerimo šiurpuliukai ir su visais apsikabinę ir atsibučiavę sėdam į traukinį Vilnius-Maskva. Kelionė tada atrodė bus ilga, visgi apie 15val. Tačiau kelias anaipol neprailgo. Laikas praskriejo akimirksniu. Iki tol buvom tik pažįstami – tuo metu pajaučiau, kaip pamažu tampam draugais.

2010-07-02

Anksti ryte pasiekėme Maskvą. Mus pasitiko Lietuvos Respublikos ambasados Rusijoje autobusiukai, kurie nuvežė į ambasados svečių namus. Ten palindę po dušu ir papusryčiavę

susitikome su ambasadoriumi A. Vinkum. Buvo gera jausti, kad jis mumis didžiuojasi ir nori padaryti viską, kas yra jo valioje, kad tik mes jaustumėmės ir atliktume savo misiją čia kuo geriau.

Per pietus aplankėme dvejas Maskvos kapines, vienoje kurių yra menamas generolo Jono Žemaičio, labai svarbaus Lietuvai žmogaus, kapas. Parymojom prie jo, mintyse pagerbėm ir bene pirmą kartą stojom akistaton su tikslu, dėl kurio čia ir atvažiuom. Nors Sibiras atrode dar taip toli, aš vis labiau ir labiau ėmiau tikėti savimi ir savo bendražygiais.

2010-07-03

Antra diena Maskvoje. Pusryčiaujam ir nors aš paprastai varškės nevalgau, čia kiekvienas kąsnis atrodo pats skaniausias. Po pusryčių keliese išeinam aplankyti karo muziejaus ir Borodino mūšio paveikslo. Visur jaučiama savotiška didybė, dažnai gerokai perdėta. Ir nors labai nemėgstu žiūrėti į karą, negaliu meluoti, įspūdį vaizdai paliko.

Po pietų vėl traukinys. Maskva-Serovas (trisdešimt kelios valandos dundėjimo bėgiais). Pradžiai, kad per daug neatsipalaiduotume po Maskvos galybės, šioks toks šokas: visi sėdėsime ne viename kumštyje, o išsibarstę po įvairius vagonus ir ne šalia vienas kito, o išilgai jų, antrame gulimame aukšte. Žinia nuteikė nelabai maloniai, bet kad ir kokie nepatenkinti buvom, taip išėjo gal net daug geriau. Tie keturi, kurie gavo kupė, turėjo daug mažiau šansų susidurti su vietiniais, kas, norint pažinti šalį iš vidaus, yra itin svarbu. O mes, ką mes, pabendraavę su Katiom, Vladimirais ir taip toliau, susigalvojom būdą, kaip pabūti kartu: tai

traukinio restorane sėdėdavom, tai visi devyniolika į tą vieną keturvietį kupė sulįsdavom. Ir nebuvo ko liūdėti – net futbolo rezultatai mus vis dar pasiekdavo!

2010-07-04

Antra diena traukinyje Maskva – Serovas. Ryte maloniai pažadina Paulius ir Arnoldas nešini bandelėmis su bulvių košės įdaru. Ir nors jums gal tai skamba nelabai „apetitnai“, neaišku ar dėl vietos ir laiko, ar dėl kitų priežasčių, šioj kelionėj man viskas perdėm skanu.

Važiuoti liko dar apie 15 val. ir nors už lango kraštovaizdis ne ką pasikeitęs nuo to laiko kai palikom Vilnių, traukinyje verda visiškai atskiras gyvenimas. Aš guliu savo antro aukšto lovoje ir lyg sustojusi laike stebiu, kas vyksta aplinkui: kažkas žaidžia kortomis, kažkas šnekasi, kažkas stovi eilėje prie tualetu, kažkas kažką valgo, kažkas vemia, kažkas juokiasi, kažkas verkia, kažkas parduoda, kažkas perka. Tuo tarpu kažkas guli galvas padėję Sibiro platybėse ir net nenutuokia, kad Uralo kalnais pas juos jau važiuoja jaunimas, kuriam ne tas pats.

Su vis rimtesnėmis mintimis atsiranda ir pirmieji rimtesni negalavimai. Man, kaip atsakingai už grupės sveikatą, tai itin aktualu. Kol kas peršalimą gydom ūkiškai – tikim, kad užkeikimai veikia, bet porai vyrų reikia ir po piliulę kažkaip meiliai įsiūlyti.

2010-07-05

02:10 pažadina traukinio palydovė – reikia keltis, nes jau tuoj Serovas, kuriame mūsų laukia ekspedicijos vadovas Gintautas Alekna. Važiuodami prisiklausėm tiek gandų gandelį apie jį, kad kažkaip net nejauku stoti akistaton su šia gyva legenda. Pirmas įspūdis nevienareikšmiškas.

Autobusiukais važiuojame į tolimesnį Uralo miestelį (pavadinimo nerašysiu, nes labai bijau sumeluoti), nuo kurio ir prasideda tikroji mūsų ekspedicija. Užsiperkame maisto kelioms ateinančioms dienoms, būtiniausius įrankius, dar spėjam susitikti su vietiniu lietuviu tremtiniu Jonu, kuris iš visų ekspedicijos metu sutiktų lietuvių vis dar kalbėjo lietuviškai. Labai švariai ir taisyklingai, su tikra dzūkiška tarme.

Apsistojame neapsakomo grožio vietoje, prie milžiniškos pievos, kurioje žydi visos gėlės, kokios tik begali ir už kurios pūpsio mistinę energiją spinduliuojantis kalnas. Su keliais vaikinais nusprendžiame eiti prie už maždaug valandos kelio esančios upės. Tesigaili tie kurie nėjo – upė pasakiška! Dar didesnę įspūdį palieka tai, jog čia neateina naktis. Nėra ribos tarp temsta ir švinta. Negaliu paaiškinti, bet visa šita pirmosios mūsų stovyklavietės ir darbo vieta man atrodo apgaubta kažkokia ypatinga aura. Čia viskas truputį kitaip.

2010-07-06

Neįtikėtinais produktyvi diena: vaikinai iškirto medžius, aptvėrė tvorą aplink kapines, merginos nušveitė ir nudažė kapų tvoreles, išnešė šiukšles. Širdį virpino Gintarės ir Emilijos lietuvių liaudies dainos. Dirbom kaip skruzdėliukai petys petin ir atrodo kito gyvenimo net neturim. Šitaip viskas buvo prieš tai ir bus po to. Kaip kokiam muilo burbulė.

Pailsėti susėdame priešais kalną ir man niekaip iš galvos neišeina Justo mintis, kad žmonės šitose kapinėse guli atsisukę būtent į jį. Kalno didybė ir žmonės didingi. Ir ta pieva. Mano galvoje vis skamba Kernagio daina: „užmigę žaliuose žiogų namuos, saulės sapną milžinai sapnuos“...

00:00 mūsų laiku viso pasaulio lietuviai gieda himną. Mes taip pat. Nepamirštam simboliškai karūnuoti ir mūsų grupėje esančio Mindaugo. Labai smagu lietuviškas tradicijas vežiotis visur kartu su savimi.

2010-07-07

Šiandiena buvo mažo chaoso diena. Kas liko saugoti stovyklavietės, kas išėjo į miestą, kas liko dirbti vienose kapinėse, kas tvarkė kitas. Nepaisant to, baigėme tvarkyti abejas kapinaites. Todėl vakare visi buvom su apsisukusiom galvom, nes pagrindinis darbas buvo dažymas. Gerokai prisijuostėm tos juodos makaliūzės.

Naktį, kurią nesutemsta, keli vyrukai kapinėse uždegė žvakeles. Šitai jau nepalyginamai tvarkingesnėse kapinėse sukūrė ypatingą atmosferą.

Pasidarėm labai lietuviškus naktipiečius – lašinukai su duona. Labai nesinori eiti miegoti, nes nors dienomis ir būna velniškai karšta, naktimis čia neapsakomai šalta. Bent jau man.

2010-07-08

Atsikėlėm, susipakavom ir įvyko vienas gražiausių momentų visos ekspedicijos laikotarpiu: vaikinai nusiavė batus, ant pečių užsikėlė kryžių ir per šaltąjį šaltinėlių ir plačiąją kvepiančią pievą užnešė jį ant kalniuko priešais tikruosius kalnus esančias kapinaites. Pastatėm jį, pašventinom, sukalbėjom malda, patylėjom, merginos padainavo ir nors panašią ceremoniją kartojom ir kitose kapinėse, tokio stipraus emocinio sukrėtimo jau nebebuvo. Aš jums sakau, šita vieta yra ypatinga.

Tokiom nuotaikom palikom pirmąją stovyklavietę ir įsikūrėm antroje, kuri strategiškai gal ir patogesnė – šalia turėjom plačią upę, parduotuvė netoli, net tualetą vyrai sėdimą sumeistravo! Visgi iki įsikūrimo dar reikėjo eilinį kartą pabendrauti su milicija, kuri visos ekspedicijos metu rodė mums itin didelį dėmesį. Man šitokia atrakcija net atrodė savotiškai smagi, tik bėda, kad dėl jų teko šiek tiek koreguoti planus.

2010-07-09

Šiandien tvarkėme trečiąsias kapines. Viskas vyko ne taip gerai, kaip galėjo, nes dėl nežinomų priežasčių pasiėmėme per mažai įrankių. Nepaisant to, kol dalis dirbo, kiti galėjo ieškoti dviejų kapų, kuriuos kažkas iš Lietuvos buvo paprašęs surasti – deja. Bet vieną atradimą, tiesa, padarėm. Šiukšlių, sąnašų krūvoj radome žmogaus kaulus. Taip taip, tikrus kaulus su kaukole ir visa kita. Neeilinis momentas, privertęs visus susimąstyti ir pasinerti giliai į savo vidų. Vis svarstėm ar šitą radinį į paviršių iškėlė medžių šaknys, ar tai žmogaus darbas, ar dar kas. Iškasėm naują duobę, palaidojom, supylėm kapelį, pastatėm kryželį,

pagerbėm tylos minute ir apmąstymuose palikom šias kapines. Sutapimas ar kažkas daugiau, iki tol buvęs giedras ir šviesus dangus prakiuro.

Iki stovyklavietės grįžinėjom vietiniu autobusu, kurio vairuotojas, matyt, norėjo aplenkti laiką. Juokavom, kad važiuoja 1000 km/h greičiu.

Vakare irgi neapleido keistoka, užsidarymo savyje nuotaika. Atrodė, kiekvienas turėjo savų priešasčių pabūti pats su savimi.

2010-07-10

Atsikėlėm ir nors žinojom, kas mūsų tądien laukia, negalėjom numanyti, kaip viskas bus iš tiesų. O viskas buvo kaip kokiam filme. Susikrovėm mantą, uždengėm visas įmanomas kūno vietas nuo drėgmės ir vabzdžių, ir lietuviukui (lietuvių tremtinio sūnui) su „viliuku“ mus pametėjus 4 km, pradėjom savo kelionę tikrą tikriausia taiga, kur net patys vietiniai, išskyrus porą medžiotojų, nekelia kojos. Apie 17 km ėjom prieš pusę amžiaus šioj vietoj buvusiu taku, kur nemeluosiu, žolės užaugo aukštesnės už mane. Labai karšta ir drėgna. Jaučiau kaip mano neperšlampamuose, o tuo pačiu ir neleidžiančiuose kūnui kvėpuoti, rūbuose kaupiasi prakaitas, kuris pamažu upeliais teka pro rankovės skylę. Nešamės 15 l vandens, iš kurių juodai valandai išsaugom tik 5. Negalėjom gi žinoti, kad tokia valanda iš tikrųjų išmuš. O viskas toliau klostėsi kaip pagal filmo scenarijų. Šiek tiek pasimetėme, nebežinojome, kur esame. Kol dalis grupės vaikščiojo ratais, bandydami išsiaiškinti mūsų buvimo vietą ir rasti kapines, kurias aptikti, kaip sakė grupės vadovas, galima tik ant jų užmynus. Likę įsikūrė prie rastos medžiotojų būdelės ir filtravo iš balos pasemtą rudą rudą vandenį. Po to dar du kartus jį

virinom ir tada jau bandėm gerti. Grįžus pirmajai ekspedicijos daliai, paaiškėjo, kad mes ir esame 59 kvartale, kurio ieškojom, ir kad kapinaitės, kuriose išlikę du su puse kapo, buvo rastos. Pirma mintis buvo, kad dėl šitiek nebuvo verta šitaip kankintis. Tačiau antroji man labiau patiko: supratau, kad jaučiuosi ypatingai, lankydamą tokioj atokioj vietoj atgulusius mūsų tautiečius. Metų metus čia niekas kojos nekėlė, o aš esu ta, kuri atėjo pas juos. Labai geras jausmas.

Panašus geras jausmas apėmė, matyt, ir visą likusią ekspedicijos komandą. Dingo beprasidedanti trintis ir įtampa. Vėl pajaučiau, kad esame didelė ir graži šeima. Šitoj situacijoj beveik be išeities, kai labai minimaliai valgėm ir dar mažiau gėrėm aš vis pastebėdavau ką nors gražaus. Pririnkau berniukam žemuogių, Robertas Arnoldo sūnui išdrožė meškiuką, iš balos vandens, įbėrė džiovintų vaisių, padarėm kompotą ir nors visi buvom suprakaitavę, nesiprausę ir purvini, vienas kitam atrodėm gražūs. Gražūs vidumi.

2010-07-11

Vis dar stebina naktys kuriomis netemsta.

Prabudom, pasidalinom likusius 5 l gerojo vandens ir patraukėm atgal. Nusispjoviau ant visų vabalų ir atgal ėjau apsirengusi kur kas vėšiau. Ir dėl to, ir dėl žinojimo, jog einame vandens link, kelias atgal man buvo lengvesnis nei į priekį. Nedidelią kelio gabalą likus, keletas vyrukų įsiveržė į priekį, kad pirmi pasiektų tikslą ir suorganizuotų vandens sau ir likusiems. Mes tuo pačiu žingsniu ėjom į priekį ir visai jau galu vaduodamiesi sugriešijom, ir beveik visi išgėrėm po kelis gurkšnius ką tik iš balos pasemto, nei filtruoto, nei virinto vandens. Dabar

jums tai turbūt skamba galbūt net ir juokingai, bet tik atsidūręs tokioje situacijoje, supranti, kas yra tikrasis troškulytis ir kiek svarbus žmogui yra vanduo. Nepamenu, kada paskutinį kartą taip apsidžiaugiau, kaip išėjusi iš Sibiro taigos ir pamačiusi parlekiantį mėlyną žiguliuką su pro langą aukštai iškišta ranka, laikančia vandens butelį. Tada sekė visa amžinybė kai ekspedicijos „Misija Sibiras‘10“ dalyviai gėrė. Ir gėrė. Ir gėrė. Ir dar kartelį gėrė. Po to grįžom prie upės, išsimaudėm, visi švarūs užkandom, dar atsigėrėm, susitikom su broliais lietuviais, sėdom į traukinį Naujoji Lialia – Serovas, apsistojom viešbuty ir supratom, kad dievai mums palankūs – pataikėm kaip tik ant futbolo čempionato finalo. Visi tąakt miegoti nuėjom itin patenkinti. Neilgam. Jau už poros valandų pabudau nuo stipraus pykinimo.

2010-07-12

Naktį vėmiau kokį milijoną kartų. Atsikėlusį pamačiau, kad pusei grupės tas pats. Negana to, visiem ir temperatūra kyla. Daugiau apie šią dieną nelabai ką ir pasakyti turiu. Nebent tai, kad man labai smagu su visais šitais žmonėmis: mes kartu miegam, kartu juokiamės, kartu valgom ir negaluojam kartu.

2010-07-13

Šiandien jau visiem daug geriau, tad važiuojame aptvarkyti dar vieną kapinaičių ir susitikti su lietuvėmis tremtinėmis. Šios dvi seserys mus priėmė itin šiltai ir maloniai. Pavaišino arbata,

sausainiais, saldainiais. Išpasakojo visą savo gyvenimo istoriją, nuotraukų parodė. Superinės bobulytės! Bendraujant su jomis ir prisijuokėm iki soties ir po ašarą spėjom nubraukti.

Vakare sėdom į traukinį Serovas – Maskva. Šį kartą bendravimo su vietiniais buvo kur kas mažiau, nes visi po keturis gavom atskiras kupė. Pastarosiom dienom kažkaip per daug komforto – jaučiasi, kad jau judam link namų.

Apsistojau vienoje kupė su Kristina, Valdu ir Jara. Vis dar norisi prailginti kelionės laiką, tad eiti miegoti, kad ir kaip norėtume, negalim savęs priversti. Ta proga sugulam, užsitraukiam užuolaidas ir pasipasakojam siaubo istorijas. (:

2010-07-14

Visa diena traukinyje. Atrodo buvome taip toli nusidanginę, kad dabar kaip tam A. Marčėno eilėraštyje, aštuoniasdešimt tūkstančių pasaulių praeiti reikia grįžtantiems namo. Bet kelionė neprailgsta. Praleidžiame ją žaisdami žaidimus. Tūkstantį, mafiją, šachmatus. Mafija, smagus bendravimo žaidimas, man apskritai tapo vienu iš ekspedicijos simbolių. Tam tikrus jos etapus atkartodavom net nežaisdami.

Kitą dienos dalį praleidžiame tiesiog kalbėdamiesi. Apie mūsų nuveiktus darbus, praeitį, ateitį, nuotaikas po visko. Prieiname vieningą išvadą – didžiuojamės, kad esame lietuviai. Lietuviai, kurie nors ir ne per vieną naktį didelį užaugo, tačiau kurie tikrai yra galingi.

2010-07-15

Ryte atvykstame į Maskvą. Mus vėl svetingai priima Lietuvos ambasada. Pavalgome, nusiprausiamo ir susitinkame su ambasadoriumi. Šis neslepia, kaip labai mumis didžiuojasi. Aš neslepiu, kad jaučiuosi gerai, kai yra kažkas, kas manimi didžiuojasi. Toks abipusis šiltas ryšys.

Dieną, kol keli bendražygiai vaikšto po muziejus, mes, likę, tiesiog miegam kas kur pakritę: ant lovos, sofos, fotelio, grindų. Visus slegia nepakeliamas Maskvos karštis. O galvoje vis dar jaučiu traukinio bėgių dundėjimą. Dudun... dudun...

2010-07-16

Ankstus rytas. Pro traukinio langus matome Vilniaus apylinkes. Greitai susibėgam vienai paskutinių bendrų krūvelių, apsikeičiam vienais paskutinių žodžių ir iš lėto, labai nedrąsiai lipam iš traukinio Maskva-Vilnius į fotoaparatus blyksčių, diktofonų, kamerų objektyvų ir gausybės žmonių jūrą. Ar jie visi čia dėl mūsų? Jaučiuosi labai nejaukiai. Galva sprogsta nuo minčių, tačiau ne dabar ir ne čia noriu jomis pasidalinti. Atrodo, lyg ir norėtusi tyliai ramiai pro viską praeiti, tačiau žmogus supranti, kad šitaip, kai išlipus iš traukinio tavęs išskėstom rankom laukia savi, yra daug daug kartų geriau, nei iš gyvulinio vagono išlipti į nieko niekada nelaukiančią taigą.

O tuo tarpu už nugaros „bėgiais nudunda tolyn traukinys. Jerunda! Viskas, kas būna, praeina.“